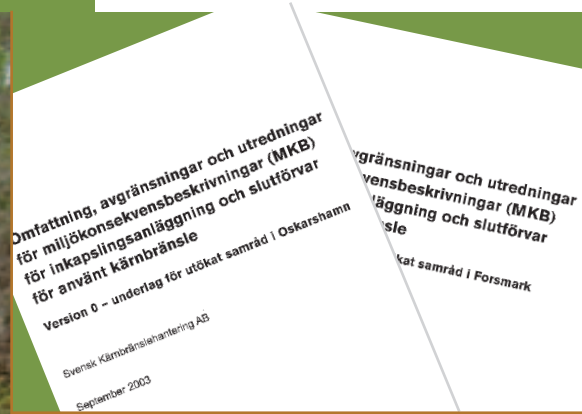

Utökat samråd enligt miljöbalken

Sammanställning 2003

Utökat samråd enligt miljöbalken
Sammanställning 2003

ISBN 91-974 708-1-3
EnaInfo/Edita Norstedts Tryckeri
April 2004

Innehåll

Ett års samråd	2
Bakgrund	4
Samråd – vad är det?	6
Dokumentation av samråden	10
Genomförda samråd	13
Utdrag ur protokoll och mötesanteckningar	16
Om du vill läsa mer	43

Ett års samråd

Det är vi på Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, som fått i uppdrag att ta hand om det använda kärnbränslet från våra svenska kärnkraftverk. Detta för att skydda miljön och människors hälsa, både på kort och lång sikt.

För att ta hand om det använda kärnbränslet behöver vi bygga en inkapslingsanläggning och ett slutförvar. Innan vi kan ansöka om att få bygga dessa anläggningar ska vi, enligt miljöbalken, samråda med olika parter i vårt samhälle om anläggningarnas lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan. Samråden påbörjades under 2002 och 2003.

Samråden bedrivs med båda våra platsundersökningskommuner, Oskarshamn och Östhammar, samt med lokala, regionala och nationella aktörer. Att genomföra samråd är ett omfattande och angeläget arbete, både för SKB och för dem som vi samråder med. Samråden ger en möjlighet för alla intresserade att få sina funderingar och frågor belysta och besvarade, samtidigt som de ger betydelsefull information till oss för vår planering och genomförandet av projekten.

Vi har redan flera års erfarenhet av dialog med de kommuner som medverkat i lokaliseringsarbetet för anläggningarna. Varje gång vi träffar människor är det ett ömsesidigt kunskapsutbyte som sker. Jag har med tiden blivit övertygad om att det inte finns några "lekmän" när det gäller denna fråga. Alla kan bidra och alla är experter på sin del av frågeställningarna. SKB är experter när det gäller frågor om till exempel teknik, säkerhet och miljöpåverkan, medan varje individ är expert på framför allt sina villkor och behov för god livskvalité i den egna kommunen. Allas samlade kunskap är nödvändig för att vi ska kunna utforma och driva arbetet i enlighet med miljöbalkens krav om att etablera en verksamhet med minsta möjliga intrång och olägenhet för människor och miljö. Allmänheten är således en viktig resurs i detta sammanhang.

De tidiga samråden är avslutade. Vi befinner oss nu i början av de utökade samråden, som kommer att pågå fram tills ansökningarna för inkapslingsanläggningen och djupförvaret lämnas in. Enligt gällande planer kommer det att ske under år 2006 respektive 2008.

Vem ska SKB samråda med?

Samråden under år 2003 har till stor del fokuserat på att diskutera vad arbetet med miljökonsekvensbeskrivningarna ska omfatta och hur det kan avgränsas. Som diskussionsunderlag har SKB tagit fram en ”omfattnings- och avgränsningsrapport”, som vänder sig till samtliga parter i det utökade samrådet. Innehållet i rapporten har diskuterats både på möten med respektive kommun, allmänheten och statliga myndigheter. Jag har upplevt diskussionerna som öppna, engagerade och mycket givande. Det är tydligt att det finns ett intresse hos berörda parter att bidra med erfarenheter och lokal-kännetdom.

Jag ser fram emot kommande års arbete i samma positiva anda.

Saida Laârouchi Engström
Chef MKB och samhällskontakter

Bakgrund

Våra svenska kärnkraftverk producerar elektricitet, men även radioaktivt avfall. Avfallet är Sveriges gemensamma ansvar. Vi ska inte lämna över det till kommande generationer, utan ta hand om det själva. Det är SKB som fått i uppdrag att göra detta.

I Sverige finns i dag ett system med anläggningar som tar hand om det radioaktiva avfallet. Det som återstår att bygga för att slutligt omhänderta använt kärnbränsle är en anläggning för att kapsla in bränslet och själva slutförvaret. För slutförvaret pågår sedan år 1992 ett stegvis upplagt lokaliseringsarbete. Genom översiktsstudier kartlade SKB de generella lokaliseringsringsförutsättningarna i olika delar av landet. Dessa studier visar att det finns förutsättningar för att hitta lämpliga platser för ett slutförvar på många håll i svenskt urberg. Geologiska förhållanden gör dock att fjällkedjan och delar av Skåne och Gotland är olämpliga.

I förstudierna, som pågick under åren 1993–2000, utvärderades förutsättningarna i totalt åtta kommuner; Storuman, Malå, Östhammar, Nyköping, Oskarshamn, Tierp, Älvkarleby och Hultsfred. Syftet var att, med hjälp av befintligt material bedöma om det fanns förutsättningar för vidare lokaliseringsstudier för ett slutförvar. Bedömningarna gjordes utifrån fyra faktorer; Säkerhet, Teknik, Mark och miljö samt Samhälle.

År 2000 presenterade SKB platsval och program inför platsundersökningsskedet. Där prioriterades tre områden för platsundersökningar; Forsmark i Östhammars kommun, ett område i norra delen av Tierps kommun samt Simpevarpsområdet i Oskarshamns kommun. Kommunfullmäktige i Östhammar och Oskarshamns kommuner samtyckte till fortsatta undersökningar, medan Tierps kommun sa nej.

Under 2002 inledde SKB platsundersökningar för lokalisering av ett slutförvar på två platser; Simpevarpsområdet och Forsmarksområdet. Undersökningarna

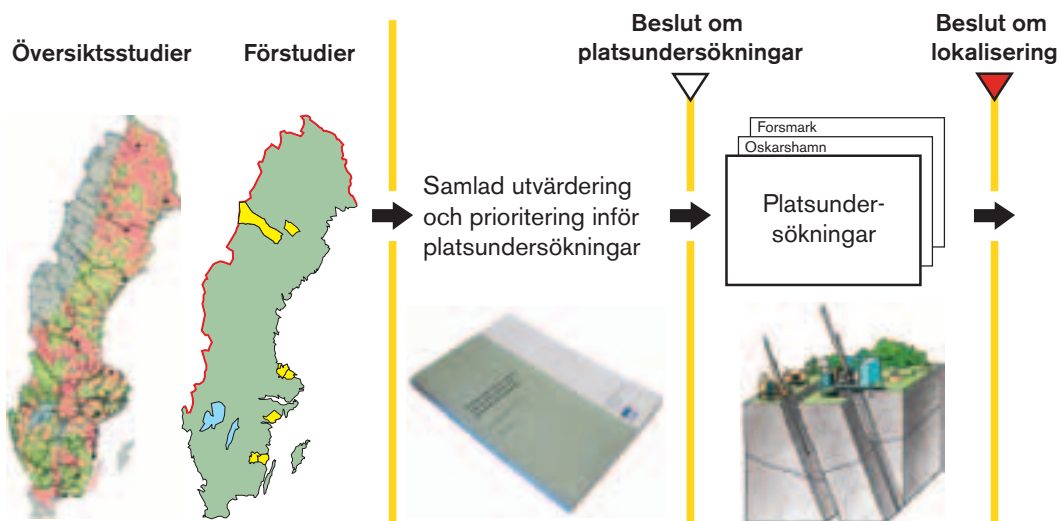
förväntas pågå 5–6 år. Därefter kommer SKB att välja en plats för slutförvaret och ansöka om tillstånd enligt miljöbalken och kärntekniklagen att lokalisera anläggningen till den platsen.

SKB:s förslag är att lokalisera inkapslingsanläggningen invid Clab i Oskarshamn. Alternativ lokalisering är i anslutning till de kärntekniska anläggningarna i Forsmark. Detta alternativ är endast aktuellt om även slutförvaret lokaliseras till Forsmark. Även för inkapslingsanläggningen krävs tillstånd enligt både miljöbalken och kärntekniklagen.

MKB och ansökan

Enligt nuvarande planer kommer SKB att lämna in tillståndsansökan för inkapslingsanläggningen under år 2006 och för slutförvaret år 2008. I underlaget till respektive ansökan ingår en miljökonsekvensbeskrivning, MKB och en samrådsredogörelse. Begreppet MKB syftar både på ett dokument och arbetet med att ta fram detta. I MKB-dokumentet kommer det bland annat att framgå vilka konsekvenser den planerade verksamheten bedöms få på människa och miljö, samt hur dessa kan förhindras eller begränsas. Innehåll och utformning av MKB-dokumentet tas fram i samråd.

Samrådsprocessen inför ansökan om tillstånd för slutförvaret respektive inkapslingsanläggningen påbörjades under 2002–2003 i både Oskarshamn och Forsmark. Tidiga samråd är genomförda och utökade samråd har påbörjats.

Lokaliseringsarbetet för ett slutförvar för använt kärnbränsle bedrivs genom översiktsstudier, förstudier och platsundersökningar.

Samråd – vad är det?

Samråd ger alla intresserade möjlighet att påverka verksamheten vid inkapslingsanläggningen och slutförvaret för att begränsa intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Det är också SKB:s möjlighet att ta del av kunskap och synpunkter.

Enligt SKB:s uppfattning är huvudsyftet med samråd att ge olika aktörer en möjlighet att påverka:

- Anläggningarnas utformning och anpassning med hänsyn till människors hälsa och miljö samt de natur- och kulturvärden som finns i området.
- Vilka utredningar och undersökningar som behöver genomföras för att få fram ett fullödigt MKB-dokument.
- Omfattningen av och innehållet i MKB-dokumentet.

Samråd är också SKB:s möjlighet att ta del av samrådsdeltagarnas kunskaper och synpunkter. Samråden ska kännetecknas av ömsesidigt utbyte av kunskaper och idéer. Ambitionen är att samråden ska resultera i en genomarbetad och väl förankrad miljökonsekvensbeskrivning.

**MKB är att tänka efter före
och alla kan påverka.**

Saida Laârouchi Engström

Samråden regleras av miljöbalken

Samrådsförfarandet, både för ansökningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen, regleras av miljöbalkens 6:e kapitel. För en verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken, ska tidigt samråd hållas med länsstyrelsen och med enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Tidiga samråd är genomförda för både inkapslingsanläggningen och slutförvaret, både i Oskarshamn och i Forsmark. Samrådsredogörelser är framtagna och inlämnade till länsstyrelsen i Kalmar län respektive länsstyrelsen i Uppsala län. Eftersom både inkapslingsanläggningen och slutförvaret är kärntekniska anläggningar var deras beslut givna. Anläggningarna antas medföra betydande miljöpåverkan och ett förfarande med miljökonsekvensbedömning ska genomföras – så kallat utökat samråd.

Samrådsmöte i Oskarshamn.

Det utökade samrådet ska ske med länsstyrelsen, övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Samrådet ska avse verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt innehåll och utformning av MKB-dokumentet.

Om en verksamhet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett annat land ska Naturvårdsverket enligt Esbo-konventionen "informera det landets ansvariga myndighet om den planerade verksamheten eller åtgärden och ge den berörda staten och den allmänhet som berörs där möjlighet att delta i ett samrådsförfarande om ansökan och miljökonsekvensbedömningen".

Omfattning och avgränsning av MKB

Som underlag för den första etappen av de utökade samråden har preliminära versioner av "omfattnings- och avgränsningsrapporter" tagits fram för Oskarshamn respektive Forsmark. Rapporterna – *Omfattning, avgränsningar och utredningar för miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle* – innefattar både inkapslingsanläggningen och slutförvaret på respektive plats. De behandlar vad MKB-arbetet ska omfatta och hur det kan avgränsas. Rapporterna vänder sig till alla parterna

i det utökade samrådet. Synpunkter och förslag som kommer fram under första etappen av det utökade samrådet kommer att beaktas i planeringen av det fortsatta MKB-arbetet.

Avsikten är att slutliga versioner av rapporterna ska presenteras under år 2004. De kommer att redovisa vilka säkerhets-, hälso-, samhälls- och miljöaspekter som ska behandlas i MKB-dokumentet. De redovisar även vad som ligger utanför MKB-arbetet och motiveringar till varför. De slutliga versionerna av rapporterna blir utgångspunkt för SKB:s arbete med utredningar och MKB-dokumentet, men såväl struktur som innehåll i MKB-dokumentet kommer att detaljeras och justeras löpande med hänsyn till vad som kommer fram i samråden samt vid projektering, undersökningar och utredningar för planerade anläggningar.

Planerade samrådsmöten

De samråd SKB planerar under 2004 behandlar till stor del "omfattnings- och avgränsningsrapporterna". Under första halvåret kommer vi att samråda med allmänheten i Östhammars kommun samt organisationer och grupper, såväl på lokal nivå som på riksnivå. Strax innan sommaren avslutas samråden kring den preliminära versionen. Under hösten kommer vi att ta fram slutversionerna av rapporterna. Dessa kommer att presenteras vid två allmänna möten, ett i Oskarshamn och ett i Forsmark. Då kommer vi att redovisa de synpunkter som framkommit på de preliminära versionerna av rapporterna samt hur vi arbetat in dessa i slutversionerna.

Hittills har SKB valt att arrangera skilda möten för olika grupper, till exempel allmänheten och lokala organisationer. Anledningen till detta är att ge varje grupp/organisation möjlighet att föra fram sina frågor och få dessa belysta i detalj. Fortsättningsvis planerar vi huvudsakligen att arrangera ett

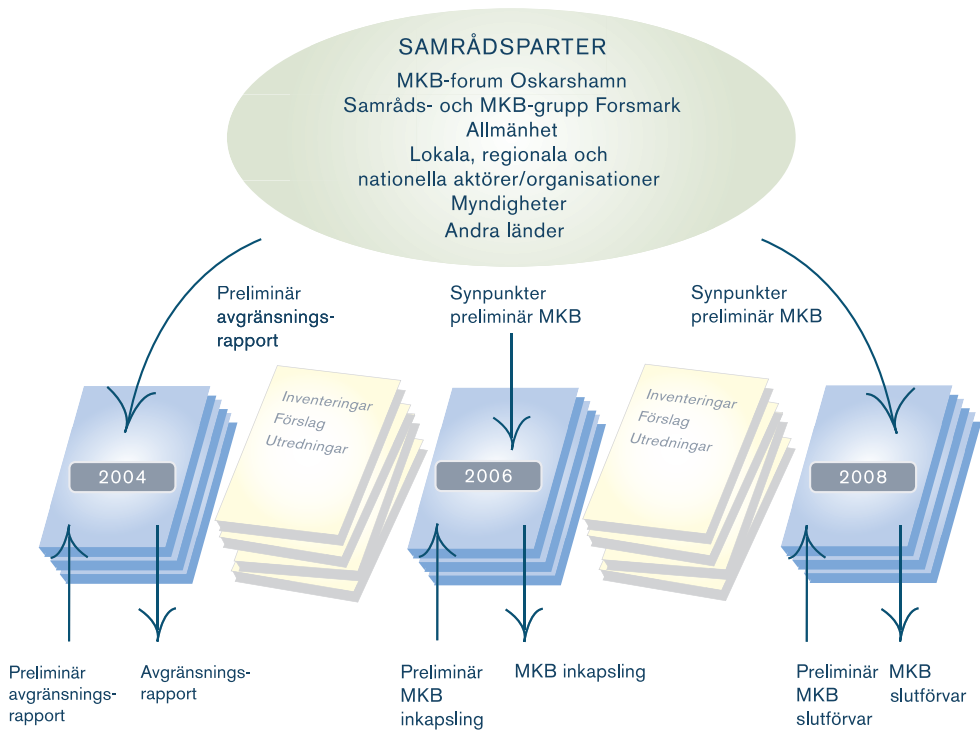
Översiktlig planering av samrådsaktiviteter 2004–2008 innefattar samrådsmöten med:

- Allmänhet och organisationer en gång per år i Oskarshamn respektive Forsmark.
- Kommun och länsstyrelse samt myndigheterna SKI och SSI cirka fyra gånger per år inom MKB-forum Oskarshamn och Samråds- och MKB-grupp Forsmark.
- Statliga myndigheter och verk en gång år 2006 samt en gång år 2008, inför inlämnandet av respektive ansökan.
- Nationella organisationer en gång våren 2004. Därefter kommer de att få regelbunden information om resultat och planerade samråd, fram till ett avstämningsmöte år 2008.
- Andra länder. Dessa samråd sker via Naturvårdsverket.

gemensamt möte per år i Oskarshamn respektive Forsmark. Om önskemål finns är det naturligtvis möjligt att träffa enskilda grupper för att diskutera specifika frågeställningar. Samråden kommer att pågå fram tills respektive ansökan inlämnas, det vill säga fram till år 2006 för inkapslingsanläggningen och år 2008 för slutförvaret.

För samtliga samrådsmöten specificeras ett eller flera samrådsteman, dessutom ges efter behov information om SKB:s aktiviteter, utredningsresultat och verksamheter som är aktuella vid tillfället för mötet.

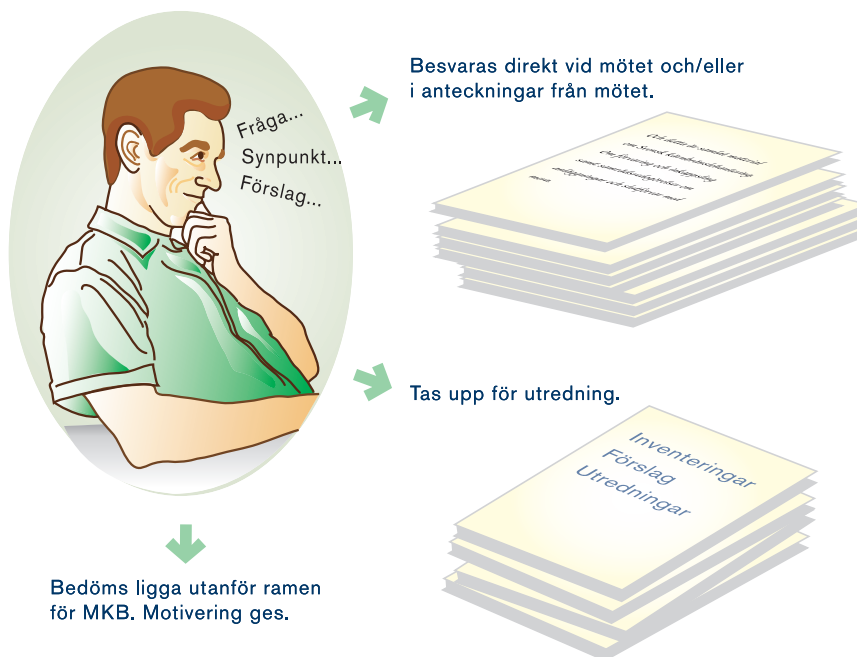
Förutom de formella samråden bedrivs en omfattande informationsverksamhet riktad mot bland annat kommunerna, organisationer och allmänhet. Denna verksamhet kommer även fortsättningsvis att pågå parallellt med de formella samråden.

Åren 2006 och 2008 kommer att bli speciella ur samrådssynpunkt. Då kommer vi, innan respektive ansökan lämnas in, att presentera och stämma av SKB:s huvudsakliga bedömningar vad gäller konsekvenserna för miljö, hälsa och samhälle.

Dokumentation av samråden

Den slutliga dokumentationen av genomförda samråd är de samrådsredogörelser som ska biläggas tillståndsansökningarna för inkapslingsanläggningen respektive slutförvaret. Denna årsrapport har tagits fram för att ge en överblick av det gångna årets samrådsverksamhet samt den övergripande planeringen för kommande år.

De frågor och synpunkter som diskuteras under ett samrådsmöte och som kommit in inom utsatt tid efter mötet, redovisas i mötesanteckningarna. Vissa frågor kan leda till kompletterande utredningar och vidare diskussion. En del frågor bedöms ligga utanför arbetet med MKB och avförs från samråden. Motivering ges då till detta.

Samrådsmöte i Forsmark.

Efter möten med MKB-forum Oskarshamn och Samråds- och MKB-grupp Forsmark upprättas protokoll, som deltagande parter justerar och skriver under. Efter övriga samrådsmöten upprättas mötesanteckningar. Både protokoll och anteckningar finns tillgängliga på SKB:s hemsida, www.skb.se/mkb.

Dokumentation av möten

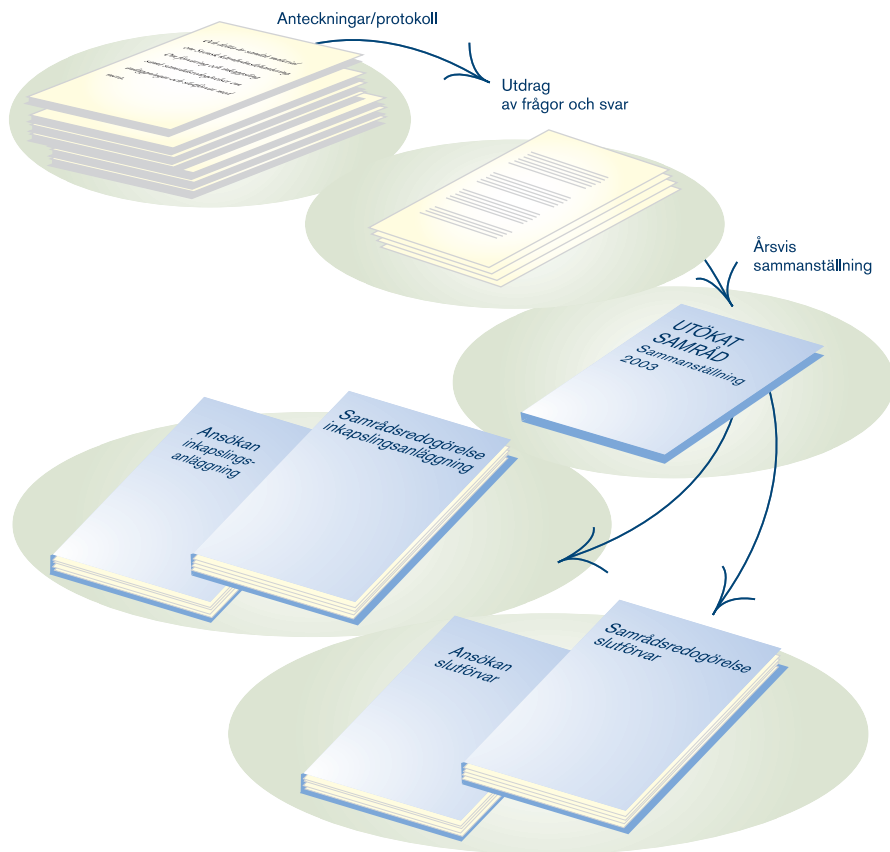
Efter samrådsmöten med allmänheten och organisationer finns alltid möjlighet att lämna frågor och synpunkter under ytterligare två veckor inom ramen för aktuellt möte.

Fram till att ansökan för inkapslingsanläggningen har lämnats in kommer samrådsmötena för inkapslingsanläggningen och slutförvaret att samordnas. I mötesanteckningar/protokoll framgår det vilka frågor som hör till inkapslingsanläggningen, till slutförvaret och vilka som är gemensamma för de två anläggningarna.

Årlig sammanställning

I årssammanställningarna finns utdrag från det gångna årets protokoll och mötesanteckningar grupperade i följande kategorier:

- Inkapslingsanläggning.
- Slutförvar för använt kärnbränsle.
- Gemensamt.

Från varje möte kommer mötesanteckningar/protokoll och ett utdrag av frågor och svar att skrivas. Utdragen sammanställs varje år. Den slutliga dokumentationen av genomförda samråd utgörs av samrådsredogörelserna.

Utdragen fokuserar på de frågor och synpunkter som kommit in under samrådsmötena, samt SKB:s svar och kommentarer. Dessa frågor och svar kommer att sammanställas i den samrådsredogörelse, som bifogas respektive ansökan. I samrådsredogörelsen för inkapslingsanläggningen kommer frågor och synpunkter från "inkapslingsanläggning" samt "gemensamt" att finnas. I samrådsredogörelsen för slutförvaret kommer frågor och synpunkter från "slutförvar" samt, även här från "gemensamt" att finnas. I samrådsredogörelserna kommer det att framgå på vilket sätt SKB har beaktat inkomna synpunkter.

Frågor och synpunkter från de tidiga samråden

De frågor och synpunkter som inkom under de tidiga samråden, samt SKB:s svar på dessa redovisas i samrådsredogörelserna från de tidiga samråden. Vissa av frågorna kunde inte besvaras då de tidiga samråden hölls, men är av betydelse för en bedömning av förväntade miljökonsekvenser. Dessa frågor har omhändertagits i "omfattnings- och avgränsningsrapporterna" och kommer att redovisas i respektive MKB-dokument.

Genomförda samråd

Samrådsprocessen har pågått i snart två år. De tidiga samråden är avslutade. Länsstyrelsernas beslut om att inkapslingsanläggningen och slutförvaret kan antas medföra betydande miljöpåverkan har kommit, varefter de utökade samråden har påbörjats.

De tidiga samråden genomfördes i separata möten för inkapslingsanläggningen och slutförvaret. I de utökade samråden hålls gemensamma möten, fram till att ansökan för inkapslingsanläggningen lämnas in.

Tidigt samråd

Inbjudan till tidigt samråd om slutförvaret i Oskarshamn skickades ut till cirka 300 hushåll i Simpevarpsområdet. Totalt var cirka 110 personer närvarande vid mötet, varav ungefär hälften tillhörde gruppen särskilt berörda. Inbjudan till mötet i Forsmark skickades ut till cirka 300 hushåll i Forsmarksområdet. Cirka 30 personer deltog vid mötet, varav ett tiotal tillhörde gruppen särskilt berörda.

Samrådsprocessen för inkapslingsanläggningen startade under 2003. Inbjudan till mötet i Oskarshamn gick till boende inom en omkrets på cirka tre kilometer från Simpevarp (Clab) samt boende längs vägen mellan Simpevarp och Figeholm, cirka 125 hushåll. Inbjudan i Forsmark gick till samma grupp som inbjöds till tidigt samråd för slutförvaret. Vid båda mötena närvarade ett tiotal personer som tillhörde gruppen särskilt berörda.

Tidigt samråd	Datum	Plats
Slutförvar	2002-01-10	Oskarshamn
Inkapslingsanläggning	2003-03-08	Oskarshamn
Slutförvar	2002-06-15	Forsmark
Inkapslingsanläggning	2003-10-29	Forsmark

Diskussion på samrådsmöte.

De frågor som framkom under och i anslutning till mötena samt SKB:s svar på dessa redovisas i samrådsredogörelserna från de tidiga samråden. Samrådsredogörelserna skickades till berörd länsstyrelse, som beslutade att anläggningarna kan antas medföra betydande miljöpåverkan, vilket innebär att utökad samråd med miljökonsekvensbedömning ska genomföras.

De underlag som togs fram inför de tidiga samråden beskrivs i avsnitt "Om du vill läsa mer". Underlagen och samrådsredogörelserna samt länsstyrelsens beslut finns att tillgå hos SKB eller på www.skb.se/mkb.

Utökad samråd

De utökade samråden påbörjades under år 2003. I både Oskarshamn och Forsmark samordnas de utökade samråden för inkapslingsanläggningen och slutförvaret. Ett viktigt inslag i samråden är de möten som hålls med MKB-forum i Oskarshamn respektive Samråds- och MKB-gruppen Forsmark. I dessa ingår representanter från SKB, SKI, SSI samt respektive länsstyrelse och kommun.

Utökad samråd har under år 2003 även skett med allmänheten i Oskarshamns kommun och med statliga myndigheter och verk. Inbjudan till allmänheten i Oskarshamns kommun skedde bland annat med annonser i lokaltidningarna. Totalt närvarade cirka 50 personer vid mötet, varav ett tjugotal tillhörde allmänheten i Oskarshamns kommun.

Presentation av teknik för inkapsling.

Drygt tjugo statliga myndigheter och verk inbjöds till samrådsmöte i december 2003. Till inbjudan bifogades ”omfattnings- och avgränsningsrapporterna”, samt en uppmaning att inkomma med skriftliga synpunkter på dessa. Fem av de inbjudna myndigheterna och verken närvarade vid mötet. Skriftliga synpunkter inkom i början av år 2004 från ett tiotal instanser.

Genomförda utökade samråd 2003

Under år 2003 har sex möten om slutförvar och inkapslingsanläggning genomförts i enlighet med miljöbalkens bestämmelser om utökat samråd. Protokoll respektive anteckningar från samtliga möten finns att tillgå hos SKB eller på www.skb.se/mkb.

För mötet med allmänheten (2003-11-12) och mötet med statliga myndigheter och verk (2003-12-17) ingår de frågor som framkom inför, under och inom utsatt tid efter samrådsmötet. Myndigheterna hade i inbjudan ombetts att inkomma med skriftliga kommentarer.

Datum	Målgrupp
2003-05-25	MKB-forum Oskarshamn
2003-09-17	Samråds- och MKB-grupp Forsmark
2003-09-30	MKB-forum Oskarshamn
2003-11-12	Allmänheten i Oskarshamns kommun
2003-12-11	MKB-forum Oskarshamn
2003-12-17	Statliga myndigheter och verk

Utdrag ur protokoll och mötesanteckningar

I detta avsnitt återfinns utdrag ur protokoll och mötesanteckningar från de möten som hållits inom de utökade samråden år 2003. I varje utdrag har frågor, synpunkter och diskussionsämnen grupperats i följande kategorier:

- Inkapslingsanläggning.
- Slutförvaret för använt kärnbränsle.
- Gemensamt.

Möte med MKB-forum Oskarshamn

Utdrag ur protokoll

Dag	Måndagen den 26 maj 2003
Tid	Klockan 9.30–13
Plats	Forum, Oskarshamn
Närvarande	
Länsstyrelsen i Kalmar län	<i>Ulf Färnhök, ordförande, Sven Andersson</i>
Oskarshamns kommun	<i>Kjell Andersson, Rigmor Eklind, Elisabeth Englund, Charlotte Lilliemark, Kaj Nilsson, Göte Pettersson, Lars Tyrberg, Peter Wretlund, Harald Åhagen</i>
SKI	<i>Josefin Päiviö, Magnus Westerlind</i>
SSI	<i>Björn Hedberg</i>
SKB	<i>Claes Thegerström, Saida Laârouchi Engström, Olle Olsson, Anders Nyström, Sofie Tunbrant, Peter Wikberg, Lars Birgersson, sekreterare</i>

Detta möte med MKB-forum utgjorde startskottet för de utökade samråden i Oskarshamns kommun.

1 Inkapslingsanläggningen

Inga frågor eller synpunkter framfördes som enbart handlade om inkapslingsanläggningen.

2 Slutförvaret för använt kärnbränsle

2.1 Aktuellt från platsundersökning i Oskarshamn

I FUD-K prioriterades Simpevarpshalvön och ett område väster därom för platsundersökningar. Det område väster om Simpevarp som bedömdes vara geologiskt intressant var cirka 50 km² stort. Kommunens beslut innebar att man tillåter att SKB inleder platsundersökningar inom det område som SKB utpekade.

Inom ramen för den inledande platsundersökningen har det västra området begränsats till ett cirka 10 km² stort område. De inledande platsundersökningarna på Simpevarpshalvön tyder på att området är geologiskt intressant för ett slutförvar. Eftersom halvön troligen är för liten för att rymma slutförvaret har området utökats och innefattar nu även Ävrö, Hälö och närliggande vattenområden.

Det är således SKB:s önskan att få genomföra platsundersökningar med avsikt att utreda möjligheterna att placera ett slutförvar för använt kärnbränsle, inklusive anläggningar på markytan och tillfartstunnlar, inom det så kallade P2-området samt det angränsande havsområdet. Vidare gäller att undersökningar även fortsättningsvis kan behöva genomföras utanför P2-området för att bedöma förutsättningarna för att etablera ett förvar inom området.

Diskussion

Kommunen framförde att SKB:s önskemål om att få genomföra platsundersökningar inom P2-området kräver ett beslut i kommunfullmäktige för de delar av P2-området som ligger utanför det ursprungliga kandidatområdet. SKB behöver skicka en skriftlig begäran som bör kunna prövas av kommunfullmäktige i september.

I det tidiga samrådet presenterades det ursprungliga kandidatområdet. Kommunen påpekade att P2-området även omfattar Ävrö, Hålö och ett mindre markområde på fastlandet (väster om Äspö), som ligger utanför det ursprungliga kandidatområdet. SKB upplyste om att det är endast en fastighetsägare som inte fått ta del av samrådsmaterialet. SKB har kontaktat fastighetsägaren. Resultaten från den kontakten biläggs samrådsredogörelsen för tidigt samråd och delges länsstyrelsen.

3 Gemensamt

3.1 Internationella lösningar på kärnavfallsfrågan

På SKB-dagen den 3 april diskuterade riks- och EU-politiker internationella lösningar på kärnavfallsfrågan. Säkerhetsgruppen undrar över SKB:s inställning till detta? Kan det bli aktuellt för Sverige att ta hand om andra länders avfall? Gruppen påpekade att det i kommunens villkor 2 framgår att lokaliseringsprocessen endast behandlar "...använt kärnbränsle som produceras i landet....".

Claes Thegerström, SKB, förklarade att SKB:s planering enbart är inriktad på att ta omhand svenskt avfall, inget annat. Dessutom är det enligt nuvarande lagstiftning förbjudet att slutförvara utländskt avfall i Sverige.

3.2 Trafiken på Laxemar – Kråkelundsvägen

Kommunen upplyste om att det är mycket trafik på Laxemar – Kråkelundsvägen och att inte minst korsningen är farlig ur trafiksäkerhetsynpunkt. Kommunen påminde också om ett tidigare löfte att interntrafik i största möjliga utsträckning ska anvisas anslutningen till OKG.

Beslut

Kommunen och SKB tar gemensam kontakt med Vägverket för att höra om möjligheterna att förbättra säkerheten.

3.3 SKB:s nya tidplan för slutförvarsprogrammet

Claes Thegerström, SKB, informerade om SKB:s nya tidplan för slutförvarsprojektet. SKB planerar att lämna in ansökan för inkapslingsanläggningen i mitten av 2006. Ansökan kommer att fokusera på inkapslingsanläggningen, men beskriva hela slutförvarssystemet så långt det är möjligt. Ansökan för slutförvaret planeras att lämnas in i slutet av 2008. I denna ansökan ingår en fullständig redovisning av hela slutförvarssystemet.

Tidplanen bygger på att inkapslingsanläggningen lokaliseras vid Clab och slutförvaret vid Simpsvarp eller Forsmark. Andra lokaliseringar av inkapslingsanläggningen och/eller slutförvaret leder till förskjutningar i tidplanen.

Diskussion

Kommunen frågade vad som kommer att hända med SKB:s FoU-verksamhet efter att ansökningarna lämnats in. Både SKB och SKI framförde att FoU-verksamheten kommer att fortsätta efter att ansökningarna lämnats in och även efter att tillstånd erhållits.

3.4 "Avgränsningsrapport" – Omfattning, avgränsningar och utredningar för miljökonsekvensbeskrivning

Saida L. Engström, SKB, informerade om arbetet med att ta fram "avgränsningsrapporter" för slutförvaret och inkapslingsanläggningen. Arbetsversioner av rapporterna har överlämnats för kommentarer till Oskarshamns kommun, länsstyrelsen i Kalmar län, SKI och SSI. Syftet med denna remisshantering är att få övergripande synpunkter på rapporternas innehåll, struktur, omfattning med mera, så att SKB kan starta det utökade samrådet med ett kvalitativt rimligt underlag.

Diskussion

Kommunen framförde att SKB bedriver platsundersökningar, men att inget komplett platsundersökningsprogram har presenterats för beslut av kommunfullmäktige (se även villkor 10 i kommunens beslut angående platsundersökning i Oskarshamns kommun). Det geovetenskapliga programmet har redovisats. Kommunen redogjorde för sin syn på hur arbetet med "avgränsningsrapporten" ger underlag till ett komplett platsundersökningsprogram där miljöutredningar, socioekonomiska utredningar och samhällsstudier ingår.

SKB nämnde att programmen för miljöpåverkan, samhällsstudier med mera introduceras i "avgränsningsrapporterna". Fylligare beskrivningar kommer att finnas framme om cirka ett år när rapporterna diskuterats inom det utökade samrådet. Dessa versioner av "avgränsningsrapporterna" kommer att redovisa SKB:s utgångspunkt för kommande utredningar och bör därför kunna utgöra ett tillräckligt underlag för beslut i kommunfullmäktige.

Beslut

"Avgränsningsrapporten" och platsundersökningsprogrammet diskuterades vid MKB-forum samt i en mindre grupp efter ordinarie möte med MKB-forum. Diskussionerna mynnade ut i att Saida L. Engström och två representanter från kommunen går igenom vilka redovisningar kommunen förväntar sig från SKB och när. SKB tar fram en processbeskrivning där bland annat kopplingarna mellan "avgränsningsrapporten" och platsundersökningsprogrammet beskrivs. Redovisning sker på nästa möte med MKB-forum.

Möte med Samråds- och MKB-grupp Forsmark

Utdrag ur protokoll

Dag	Onsdagen den 17 september 2003
Tid	Klockan 13.00–16
Plats	Sessionssalen, Länsstyrelsen i Uppsala län
Närvarande	
Länsstyrelsen i Uppsala län	<i>Ulf Henricsson, ordförande, Mats Lindman</i>
Östhammars kommun	<i>Margareta Widén Berggren, Sten Huhta, Virpi Lindfors, Carl-Johan Nässén</i>
SKI	<i>Josefin Päiviö</i>
SSI	<i>Tomas Löfgren</i>
SKB	<i>Saida Laârouchi Engström, Kaj Ahlbom, Niklas Heneryd, Gerd Nirvin, Anders Nyström, Olle Olsson, Sofie Tunbrant, sekreterare</i>

1 Inkapslingsanläggningen

Inga frågor eller synpunkter framfördes som enbart handlade om inkapslingsanläggningen.

2 Slutförvaret för använt kärnbränsle

2.1 Lägesrapport från SKB

Olle Olsson, SKB presenterade SKB:s nya organisation i stort samt organisationen för projektet "Djupförvar – underlag för ansökan och byggande". Claes Thegerström, vd, är beställare av projektet. Några centrala personer i projektgruppen är:

Olle Olsson, projektledare

Saida Laârouchi Engström, ansvarig för MKB, samråd och kommunikation

Kaj Ahlbom, ansvarig för undersökningarna i Forsmark

Peter Wikberg, ansvarig för undersökningarna i Oskarshamn

Det är cirka 30 personer verksamma i platsundersökningarna i Forsmark.

Några etappmål i arbetet är:

- Platsbeskrivning version 1.2, som underlag för projektering och arbetet med säkerhetsredovisning, november 2004.
- Preliminär anläggningsbeskrivning (layout D1), mars 2005.
- Preliminära säkerhetsbedömningar, mars 2005.

Tidplanen för inlämnandet av tillståndsansökan för inkapslingsanläggningen bygger på att den byggs vid Clab. Vilken plats som tillståndsansökan för djupförvaret ska gälla, är inte bestämd vid den tidpunkten.

Kaj Ahlbom presenterade resultat från de geologiska undersökningarna i Forsmark. Vid den fjärde borrhölet har man stött på områden med breccia (grovkornig bergart bildad av skarpkantiga bergartsbitar) som tyder på en tidigare sprickbildning.

Niklas Heneryd berättade om pågående och planerade undersökningar inom området yttnära ekosystem vid platsundersökningarna i Forsmark.

Diskussion

Kommunen undrade vilka studier som planeras för att undersöka breccian? SKB svarade att det ännu inte är bestämt, det får SGU avgöra.

Länsstyrelsen undrade hur djupt man går i inventeringen av lavar och rödlistade arter. SKB framhöll att det är Skogsvårdsstyrelsen som gjort nyckelbiotopsinventering på uppdrag av SKB.

3 Gemensamt

3.1 Fastställande av "Arbetsformer för Samråds- och MKB-grupp Forsmark"

Diskussion

Länsstyrelsen framförde följande förslag om att ändra formuleringen om vem som kan adjungeras till gruppen: "Vid behov kan samrådsgruppen Forsmark adjungera andra parter".

Länsstyrelsen framförde vidare följande förslag om tillägg i fotnot 2, "Samråd om alternativa lokaliseringar, vid en jämförelse mellan olika kandidatområden, kommer att inledas i ett senare skede, när erforderliga data från platsundersökningar föreligger".

Beslut

Gruppen enades om att anta förslaget till "Arbetsformer" med Länsstyrelsens ändringar och tillägg.

Möte med MKB-forum Oskarshamn

Utdrag ur protokoll

Dag	Tisdagen den 30 september 2003
Tid	Klockan 9.30–15
Plats	SKB:s platsundersökningskontor, Simpevarp
Närvarande	
Länsstyrelsen i Kalmar län	<i>Ulf Färnhök, ordförande</i>
Oskarshamns kommun	<i>Rigmor Eklind, Charlotte Liliemark, Kaj Nilsson, Göte Pettersson, Lars Tyrberg, Peter Wretlund, Harald Åhagen</i>
SKI	<i>Josefin Päiviö, Magnus Westerlind</i>
SSI	<i>Carl-Magnus Larsson</i>
SKB	<i>Claes Thegerström, Saida Laârouchi Engström, Anders Nyström, Katarina Odéhn, Olle Olsson, Peter Wikberg, Lars Birgeresson, sekreterare</i>

1 Inkapslingsanläggningen

Inga frågor eller synpunkter framfördes som enbart handlade om inkapslingsanläggningen.

2 Slutförvaret för använt kärnbränsle

2.1 Aktuellt från platsundersökning i Oskarshamn

Kommunfullmäktige i Oskarshamn beslutade den 8 september att SKB får utvidga sitt undersökningsområde på Simpevarp till att även omfatta delar av Ävrö och Hålö.

Beslut

Innan kommunfullmäktige tar ställning till de övriga områdena SKB önskar införliva i intresseområdet för slutförvar behöver SKB:s underlag kompletteras. Peter Wikberg, SKB, och Kaj Nilsson, Oskarshamns kommun, kommer överens om tidplan för denna komplettering.

3 Gemensamt

3.1 Enkätundersökningar

Saida L. Engström, SKB, informerade om att SKB regelbundet genomför enkätundersökningar. Undersökningarna genomförs årligen i Oskarshamns och Östhammars kommuner samt vartannat år i regionerna och i riket. För att kunna se trender i svaren är det väsentligt att många av frågorna är desamma år efter år. Vidare är det viktigt att inte ha med för många frågor. SKB kommer därför att fortsättningsvis gå ut med tio frågor. Av dessa är sju återkommande, två är kommunspecifika och en fråga varierar utifrån händelser i omvärlden.

Kommunen undrade om det är möjligt att inkludera frågor med bäring på kommunens arbete bland de frågor SKB går ut med. Efter diskussion beslutades det att i

kommande enkätundersökningar utformas de två kommunspecifika frågorna i samråd med kommunen, om kommunen så önskar.

Beslut

I kommande enkätundersökningar kommer SKB att utforma de två kommunspecifika frågorna i samråd med kommunen.

3.2 SKB:s tidplan för slutförvarsprogrammet

Claes Thegerström, SKB, informerade om SKB:s tidplan för slutförvarsprojektet. Enligt denna kommer ansökan för inkapslingsanläggningen att lämnas in i mitten av 2006. Ansökan kommer att fokusera på inkapslingsanläggningen, men beskriva hela slutförvarssystemet så långt det är möjligt. I ansökan kommer bland annat alternativa metoder för omhändertagande av använt kärnbränsle att redovisas. Ansökan för slutförvaret lämnas in i slutet av 2008. I denna ansökan ingår en fullständig redovisning av hela slutförvarssystemet.

Beslut avseende inkapslingsanläggningen förväntas vara klart cirka nio månader efter att ansökan för slutförvaret lämnats in, det vill säga under senare delen av 2009. Beslutet avseende slutförvaret förväntas under 2010. Den totala granskningstiden för systemet uppgår på detta sätt till cirka 4,5 år.

Diskussion

SKB framförde att det är väsentligt att SKB:s planering stäms av i tidigt skede med bland annat myndigheterna och kommunen så att dessa kan ha en "beredskap" då ansökningarna inkommer.

Enligt SKB:s planering har ansökningarna för både inkapslingsanläggningen och slutförvaret lämnats in då beslut om den första ansökan – inkapslingsanläggningen – ska tas. Kommunen framhöll att detta förfarande är viktigt, eftersom det innebär att platsen för slutförvaret för använt kärnbränsle är utpekad då beslutet om inkapslingsanläggningen ska tas.

3.3 "Avgränsningsrapport" och planering av utökat samråd

Kommunen undrade om det är möjligt att i "avgränsningsrapporten" inkludera en beskrivning av hur kommunens arbete med slutförvarsfrågan är organiserat. SKB framförde att i så fall borde flera instansers arbete med slutförvarsfrågan beskrivas, till exempel SKI, SSI och länsstyrelsen. Rapporten har nu avsiktligt gjorts så kortfattad som möjligt. Information om kommunens, myndigheternas och länsstyrelsens arbete med slutförvarsfrågan bör därför istället redovisas separat, till exempel vid möten eller i följebrev till inbjudningar.

3.4 Utredningar avseende miljö och hälsa

I början av 2004 planeras ett seminarium vid Umeå universitet, institutionen för Folkhälsa och klinisk medicin, där forskare inom områden som är av intresse för SKB presenterar sitt arbete.

Beslut

Representanter från kommunens samhällsgrupp kommer att ges möjlighet att delta i seminariet vid Umeå universitet.

Möte med allmänheten i Oskarshamn

Utdrag ur mötesanteckningar

Dag	Onsdagen 12 november 2003
Tid	Klockan 19.00–21
Plats	Figeholms Fritid och Konferens, Hägnad, Figeholm
Närvarande	Totalt närvarade cirka 50 personer, varav berörd allmänhet: 19
Länsstyrelsen i Kalmar län	<i>Sven Andersson</i>
Oskarshamns kommun	<i>Rigmor Eklind och Harald Åhagen</i>
SKI	<i>Anders Jörle och Josefin Päiviö</i>
SKB	<i>Saida Laârouchi Engström, Peter Wikberg, Anders Nyström, Erik Wijnblad, m fl</i>
Representanter från Hultfreds kommun och OKG AB	

Målgrupp för mötet var allmänheten i Oskarshamns kommun. Inbjudan till mötet har skett genom annonser i Oskarshamns-Tidningen och Nyheterna, införda 2003-10-31, 2003-11-08 och 2003-11-11, samt i Annonsbladet (oktober).

Cirka 3 veckor innan mötet fick samtliga cirka 1200 hushåll inom Misterhults församling samt markägare inom det så kallade "P2-området" som har bostadsadress utanför Misterhults församling inbjudan till mötet. Inbjudan skickades ut tillsammans med nyhetsbrevet för oktober 2003 från Platsundersökning Oskarshamn. I inbjudan fanns en uppmaning att skicka in frågor i förväg. Därför bifogades ett frisvarskuvert, adresserat till SKB.

Cirka 2 veckor innan mötet sattes affischer med inbjudan till mötet upp i Fårbo, Figeholm, Misterhult, Klintemåla och det skyltfönster som SKB hyr inne i Gallerian i Oskarshamn. Affischerna har haft samma information som annonsen.

I annonserna, utskicket samt på affischerna framgick att ett syfte med mötet var att diskutera innehåll i och utformning av de miljökonsekvensbeskrivningar som ska tas fram för inkapslingsanläggningen respektive slutförvaret. Vidare framgick det att underlag inför mötet fanns att hämta hos Oskarshamns kommun, SKB eller på Internet, www.skb.se.

1 Inkapslingsanläggningen

1.1 Hur många kapslar kommer ut per dag?

Produktionen är beräknad till en kapsel per arbetsdag. Deponering vid slutförvaret är också beräknad till en kapsel per dag.

1.2 Varför behövs ett buffertlager för inkapslat bränsle, och var kommer det att ligga?

Buffertlagret byggs i anslutning till inkapslingsanläggningen och består av en byggnad där transportbehållare innehållande kapslar kan förvaras inför transport till djupförvaret. Storleken på buffertlagret beror till viss del av djupförvarets lokalisering. Vid lokalisering till Oskarshamn är behovet i storleksordningen 5–10 kapslar.

1.3 Byggnationen av inkapslingsanläggningen beräknas påbörjas 2009 och provdriften först 8 år senare. Tar det så lång tid att bygga anläggningen?

Nej, vi beräknar byggtiden till 4,5 år, därefter följer driftsättning och inaktiv provdrift. Innan den aktiva driften kan inledas behöver vi få klartecken från myndigheterna.

1.4 Var planeras inkapslingsanläggningen att byggas och hur kommer den att påverka landskapsbilden för närboende?

Anläggningen byggs vid Clab:s västra vägg. Byggnadshöjden är planerad att inte överstiga höjden på befintlig byggnad. Den närliggande skogsridån kan bevaras.

1.5 Är det möjligt att bygga inkapslingsanläggningen under jord?

Det är fullt möjligt, men SKB ser, ur miljö- och säkerhetssynpunkt, inga fördelar med en underjordsförlagd inkapslingsanläggning. Det finns heller inga krav i regelverket som stöder en sådan förläggning som dessutom troligen innebär en högre anläggningskostnad.

1.6 Vilken tjocklek på kopparköret är aktuell?

I referensutförandet av kapseln är kopparköret 50 mm, men för att uppfylla kravet på långsiktig korrosionsbeständighet behövs egentligen bara en homogen kopparköret på cirka 15 mm.

Vid det slutliga valet av kopparköret är bland annat resultaten från provsvetsningarna och efterföljande provning väsentliga. Teknikutveckling inom området kan komma att påverka valet av kopparköret.

1.7 Med vilken metod kommer kapslarna att tillverkas?

Metoden för kapseltillverkningen är inte bestämd. Det väsentliga är att de uppställda kraven på kapseln tillgodoses, inte vilken metod som används vid tillverkningen. SKB provar olika metoder för att se vilka som effektivast uppfyller kvalitetskravet. Planeringen är att det ska finnas flera metoder och leverantörer som uppfyller kraven.

1.8 Ligger Finland före Sverige vad gäller teknikutvecklingen för inkapsling?

Sverige och Finland arbetar med samma slutförvarskoncept. SKB och Posiva (SKB:s motsvarighet i Finland) samarbetar i ett flertal frågor, till exempel utveckling av inkapslingsteknik.

2 Slutförvaret för använt kärnbränsle

2.1 Ibland använder SKB begreppet "djupförvar" och ibland "slutförvar". Vilket av begreppen är det som gäller?

Benämningarna "slutförvar" och "djupförvar" används båda för anläggningen för slutförvaring av använt kärnbränsle. Benämningen "slutförvar" är den enda som förekommer i lagtext och myndigheternas föreskrifter. Därmed markerar man syftet att uppnå en långsiktigt säker lösning. En slutförvaring måste vara säker även om ingen kontroll eller övervakning skulle ske i framtiden.

SKB använder också ofta benämningen "djupförvar" för den anläggning där kärnbränslet ska slutförvaras. Med det ordet betonas att det är nödvändigt med förvaring djupt nere i berggrunden för att uppfylla kraven på långsiktig säkerhet.

2.2 Är det möjligt att bevisa vad som kommer att hända med förvaret under de långa tidsperspektiv som gäller, 10 000-tals år?

Det är naturligtvis förknippat med stora osäkerheter att förutsäga vad som kommer att hända under de långa tidsperspektiv som är aktuella, men när vi tittar på den långsiktiga säkerheten använder vi oss av den bästa tillgängliga teknik för att göra så bra förutsägelser som möjligt.

2.3 Ytnära ekosystem. Hur har gränsen för det område som studeras satts? Sker det inte påverkan även utanför det studerade området?

Gränserna för de områden som studeras har valts så att påverkan från djupförvaret huvudsakligen kommer att ske inom de studerade områdena.

2.4 Omvärldsanalysen. Vi vet vad som gäller idag i Sverige, inom EU med mera, men hur ska vi kunna veta vad som gäller om 50 år? Det är konstigt att vi idag bestämmer att utländskt avfall inte får lagras i Sverige. Det skulle kanske vara en bra lösning för till exempel Ryssland. Kärnavfall är en global fråga och avfallet borde förvaras där det finns förutsättningar.

SKB:s arbete utgår från vad som gäller här och nu. Dagens lagstiftning tillåter inte att vi tar hand om andra länders avfall. Eftersom vi har kommit långt med avfallsfrågan i Sverige har vi skyldighet att bidra med kunskap för att hjälpa till exempel Ryssland och Lettland. Däremot har Sverige inget emot att andra länder, till exempel Belgien och Holland, kommer överens om att bygga ett gemensamt förvar, om de så önskar.

2.5 Är det vettigt att slutförvara så mycket bränsle som endast utnyttjats till en liten del. Kan man inte på ett säkert sätt återanvända det?

Det finns inget intresse i dag, varken från kraftföretagen eller från ansvariga politiker, att upparbeta det använda kärnbränslet.

Det finns ingen användning av den upparbetade produkten, eftersom det i Sverige har beslutats att kärnkraften ska avvecklas. Världsmarknadspriset på uran är också sådant att upparbetning inte är lönsamt.

2.6 Jag tycker platsen för ett slutförvar är illa vald. Alldeles för utsatt för attentat. Och närhet till naturreservat m m. Sedan är jag trött på denna rikliga och generösa framtoningen från SKB. Det är en allvarlig fråga detta. Vi Misterhultsbor har nog redan förlorat detta spel.

Platsen för slutförvaret är ännu inte vald. Valet ska ske utifrån ett omfattande underlag när alla undersökningar och utredningar är klara och då ska aspekter som rör till exempel attentat och naturskydd vägas in i bedömningarna. Hittills har vi inte kunnat finna att områdena vid Simpevarp och Laxemar skulle ha några speciella nackdelar när det gäller utsatthet för attentat och vi tror att det går att förena en etablering med naturskyddsintressena, men om det i samrådet kommer fram nya konkreta aspekter på dessa frågor så ska de tas upp, utredas och värderas.

Frågan om lokalisering av slutförvaret är en allvarlig fråga och behandlas som en sådan av SKB, vilket bland annat innebär att vi gör omfattande ansträngningar med information och samråd. Hur detta uppfattas kommer förstas att variera, beroende på intresse och inställning. Det viktiga för SKB är att göra vad vi kan för att ingen ska bli utan den information och möjlighet till samråd som man själv vill ha.

2.7 Förlägg djupförvaret i Simpevarp. Fortsätt nedåt från Clab och håll er inom OKG:s ägor. Några ventilations skorstenar som sticker upp där gör ingenting – den marken är redan förstörd. Om ni lägger bränslet i lager med liggande kapslar får man säkert plats under Simpevarpshalvön. Spara det som inte är förstört till framtiden.

Den grundläggande förutsättningen när det gäller lokaliseringen av djupförvaret är att berget har sådana egenskaper att det går att bygga ett säkert förvar. SKB undersöker nu Simpevarpshalvön och Ävrö samt Laxemarområdet. Huvudskälet till att SKB undersöker Simpevarp och Ävrö är att en förläggning av hela anläggningen inom OKG:s ägor troligen skulle innebära minsta intrång och störning på omgivningen.

För att det ska vara möjligt måste det finnas tillräckligt stora bergvolymen som fyller kraven så att hela förvaret ryms. Förvarets storlek påverkas inte nämnvärt av om kapslarna placeras horisontellt eller vertikalt. Undersökningarna på Laxemar och Simpevarp kommer att fortsätta tills SKB finner att tillräckligt underlag finns för att prioritera ett av ett av områdena för eventuell lokalisering av förvarets underjordsdelar.

Eftersom förvarets ovan- och underjordsdelar kan vara förskjutna i förhållande till varandra finns det, oavsett underjordsdelens lokalisering, goda möjligheter att lokalisera ovanjordsdelarna så att konflikt med värdefulla markområden undviks eller begränsas.

Om det skulle bli aktuellt att lokalisera slutförvarets underjordsanläggning under Simpevarpshalvön eller till Laxemarområdet så är det i båda fallen av intresse att noga utreda möjligheterna att förlägga slutförvarets ovanjordsanläggning i anslutning till befintliga anläggningar på Simpevarpshalvön.

3 Gemensamt

3.1 Hur ska man dra gränsen för samhällsutredningarna?

Administrativa gränser, t ex kommungränser, kan komma att ändras.

Det är inte "administrativa kommungränser" som kommer att styra utredningarna.

SKB:s samhällsprogram innefattar utredningar med regionalt, kommun och lokalt perspektiv samt tillämpad forskning. I forskningen ska påverkan och konsekvenser beaktas både i kort och långt tidsperspektiv samt i lokalt, regionalt respektive nationellt omvärldsperspektiv.

Vidare kan nämnas att samhällsfrågor i ett regionalt perspektiv diskuterades vid det seminarium som arrangerades av Oskarshamns kommun den 20 oktober 2003.

3.2 Hur kommer mellankommunala frågor att hanteras?

Sådana frågor kommer att hanteras inom samhällsutredningarna.

3.3 I samband med diskussion inom Misterhultsgruppen framkom önskemål om förtydligande av SKB:s syn på hur befolkningsstrukturen i närområdet bör vara. Vilken påverkan på befolkningssituationen eftersträvar SKB att lokaliseringen av inkapslingsanläggningen och slutförvar för använt kärnbränsle ska få? De största arbetsgivarna är i dag OKG och SKB. Vi anser att det vore värdefullt för bygdens utveckling om SKB förtydligade sin positiva syn på att det finns andra näringar i Misterhults socken.

SKB:s etableringar ska bidra till en positiv utveckling lokalt i den bygd och i den region där vi ska verka under lång tid. Vi vill tillämpa en "närhetsprincip" som innebär att sträva efter att förlägga verksamhet och göra upphandlingar av tjänster lokalt inom ramen för de krav på kvalitet och kostnadseffektivitet som gäller. Möjligheten att göra detta underlättas om befolkningssituationen utvecklas i positiv riktning i fråga om bland annat åldersfördelning, lokala kompetenser och varierat näringsliv.

3.4 Vad tänker SKB göra åt kustvägen och när?

Se svaret på nedanstående fråga.

3.5 Har SKB tänkt att agera i frågan om kustvägen och i så fall hur?

Med tanke på all trafik som går där idag och hur det kan komma att öka i samband med en etablering så är de som bor längs med vägen berörda i allra högsta grad. Finns det planer för en ny vägsträckning? Hur kommer de tunga transporterna att ske? I samband med transporter av bergmassor, cement m.m. till och från Clab II så blev det en hel del körningar på vägen. Kan man undvika dessa transporter på land framöver?

Under platsundersökningsfasen fram till 2010 kommer trafiken försakad av SKB:s verksamhet inte att förändras nämnvärt, utan i stort sett förbli det den är idag. Under denna tid kommer vi från SKB:s sida att utreda hur transporter till och från ett djupförvar skulle kunna ske. I de utredningarna spelar naturligtvis kustvägen en viktig roll, speciellt i de fall att alla transporter ska ske på landsväg. Hur detta ska lösas kommer att redovisas vid de MKB-samråd vi kommer att hålla under platsundersökningsfasen. Vi kommer också att utreda alternativ med stora transportvolymer sjövägen. Oavsett vad dessa utredningar visar kommer inget att förverkligas innan djupförvarets placering är avgjord och godkänd, det vill säga cirka år 2010.

3.6 Vad har kylvattenutsläppen från kärnkraftverken inneburit för fiskbeståndet?

Fiskbeståndet är större i de uppvärmda områdena jämfört med områden som inte värmts upp.

3.7 Miljökonsekvensbeskrivningarna, MKB-dokumenterna, för inkapslingsanläggningen och slutförvaret kommer att bli väldigt omfattande. Hur ska SKB göra för att de ska bli tillgängliga för andra än experter? Kommer MKB-dokumenterna att översättas till andra språk?

De MKB-dokument som tas fram kommer att baseras på en mängd utredningar och beräkningar som ofta är svårtillgängliga för andra än experter. SKB är medvetna om att MKB-dokumenterna måste utformas på ett lättillgängligt sätt och kommer därför att arbeta intensivt med detta. Dokumenterna ska kunna läsas av en intresserad allmänhet.

MKB-dokumenterna tas fram på svenska och kommer inte att översättas till andra språk. Viss information kan komma att översättas i enlighet med Esbo-konventionens krav.

Möte med MKB-forum Oskarshamn, öppet möte

Utdrag ur protokoll

Dag	Tisdagen den 11 december 2003
Tid	Klockan 9.30–16
Plats	Hägnad, Figeholm
Närvarande	
Länsstyrelsen i Kalmar län	<i>Ulf Färnhök, ordförande, Sven Andersson Sven Andersson</i>
Oskarshamns kommun	<i>Kjell Anderson, Leif A Carlsson, Elisabeth Englund, Rigmor Eklind, Kaj Nilsson, Lena Nordenskjöld, Göte Pettersson, Lars Tyrberg, Peter Wretlund, Harald Åhagen</i>
SKI	<i>Josefin Päiviö, Magnus Westerlind</i>
SSI	<i>Björn Hedberg</i>
SKB	<i>Claes Thegerström (del av mötet), Claes-Göran Andersson, Saida Laârouchi Engström, Anders Nyström, Katarina Odéhn, Olle Olsson, Jenny Rees, Johnny Rönnfjord, Kristina Vikström, Peter Wikberg, Lars Birgersson, sekreterare</i>
Allmänhet	<i>Lena Andersson, Torsten Carlsson, Gunnar Karlström, Katarina Lindell, Mikael Nilsson och 6 representanter från japansk delegation</i>

Inför mötet hade Oskarshamns kommuns ställt sju stycken frågor till SKB, länsstyrelsen respektive SSI. Frågorna var uppdelade i ”MKB-frågor” och ”övriga frågor”.

MKB-frågor

- 1 Lokaliseringsarbetet för kapseltillverkning.
- 2 SR-Can – rapporten önskas på svenska.
- 3 Utökade samrådsformen. Hur ämnar SKB skapa insyn i det utökade samrådet?

Övriga frågor till MKB-forum

- MKB-forums möten. Alla möten öppna?
- Samrådsredogörelserna från tidigare möte i MKB-forum. När redovisas de?
- Fråga till länsstyrelsen. Kommunens skrivelse med begäran om hastighetsbegränsning vid Kråkelundsvägens anslutning till kustvägen. Hur långt har handläggningen av skrivelsen kommit?
- Fråga till SSI. Redovisning av resultatet från arbetet med de allmänna råden, återkoppling från fokusgrupperna mm efterfrågas.

1 Inkapslingsanläggningen

1.1 Lokaliseringsarbetet för kapseltillverkning.

Kommunens fråga till SKB

Frågeställning:

I SKB:s rapport "Omfattning, avgränsningar för miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle" version 0 framgår att – "Lokaliseringsarbetet för kapseltillverkning har inte påbörjats än. Enligt vår nuvarande plan kommer det att inledas ungefär när byggandet av inkapslingsanläggningen startar. Eventuellt kommer en kapselabrik för montage av kapslar att byggas. En möjlighet är att förlägga den till en befintlig metallindustri".

Kommunens uppfattning i frågan och om behovet av utredning:

Oskarshamns kommun har sedan frågan om lokalisering av en inkapslingsanläggning först aktualiserades 1992 framhållit att om kommunen tar ansvar för en inkapslingsanläggning eller ett slutförvar skall så långt som möjligt tjänster och insatsvaror till dessa anläggningar produceras i kommunen.

Skilda fall och nivåer på de socioekonomiska effekter av en inkapslingsanläggning och/eller ett slutförvar skall kunna värderas och diskuteras vid en eventuell ansökan. För att detta skall kunna ske när det gäller kapseltillverkningen behöver SKB redan nu studera alternativa tillverkningsmetoder så att frågan om hur och var kapseltillverkningen skall ske kan beaktas av kommunen när SKB lämnar in ansökan om inkapslingsanläggningen.

SKB:s svar:

Kapseln kommer att bestå av ett antal komponenter, t ex kopparrör, lock och gjutna insatser. Det mesta talar för att dessa komponenter kommer att upphandlas från flera olika leverantörer, på den svenska eller internationella marknaden.

SKB behöver ha mycket god kontroll över de kapselkomponenter som går in till inkapslingsanläggningen, vilket kan betyda att vi vill ha en hopsättningsfabrik och slutjustering av kapselkomponenterna i egen regi eller eventuellt i samverkan med finländarna. En första utredning och layout för denna "kapselabrik" finns och ska uppdateras till ansökan. Vi kommer att gå igenom förutsättningarna för att förlägga en sådan fabrik till någon av de aktuella kommunerna/regionerna och redovisa detta i underlag till ansökan om inkapslingsanläggningen.

Det är i dagsläget inte möjligt att ange om SKB redan vid ansökan om inkapslingsanläggningen kommer att ha kunnat bestämma sig i kapselabrikfrågan. Enligt vår nuvarande planering genomförs lokaliseringsarbetet parallellt med att inkapslingsanläggningen detaljplaneras och byggs, det vill säga efter det att ansökan om inkapslingsanläggningen inlämnats.

Diskussion:

Oskarshamns kommun frågade hur kapselabriken kommer att komma in i SKB:s arbete, till exempel i samråden. SKB svarade att samhällsaspekter orsakade av kapselabriken kommer att belysas inom SKB:s samhällsprogram. Kommunens fråga föranleddes av formuleringarna i "avgränsningsrapporten". Formuleringarna kommer att göras tydligare i den slutliga versionen av "avgränsningsrapporten".

1.2 Hur ser SKB på möjligheten att förlägga kapseltillverkningen i Misterhultsbygden?

SKB kommer att gå igenom förutsättningarna för att förlägga en sådan fabrik till någon av de aktuella kommunerna/regionerna och redovisa detta i underlag till ansökan om inkapslingsanläggningen.

2 Slutförvaret för använt kärnbränsle

2.1 Hur kommer de positiva följderna av en djupförvarsetablering att tillvaratas?

SKB framförde att det är viktigt att i ett tidigt skede diskutera på vilket sätt mervärdet av etableringen av en kärnteknisk anläggning kan maximeras. Diskussionerna kan föras i flera fora, till exempel inom Misterhultsgruppen, inom LKO eller arrangeras av SKB och gälla mervärderna i såväl kommunen som i Misterhultsområdet.

3 Gemensamt

3.1 SR-Can – rapporten önskas på svenska.

Kommunens fråga till SKB

Frågeställning:

Ett av kommunens villkor till beslut 2002-03-11 om att låta SKB genomföra platsundersökning var följande (villkor 3): ”Både myndigheterna och SKB måste fördjupa sin dialog med medborgarna så att deras frågor blir vägledande för föreskrifter och säkerhetsanalyser. Dessa områden får inte reserveras för myndigheternas och SKB:s experter”.

Det har nu gått 20 månader sedan villkoret ställdes. Vi riktar frågan till SKB vad företaget hittills gjort, och fortsättningsvis ämnar göra, för att svara upp mot detta villkor.

SKB har nu presenterat en planeringsrapport (SKB TR-03-08) för nästa säkerhetsanalys, SR-CAN, som ska ingå i ansökan för inkapslingsanläggningen år 2006. SKB planerar en interimrapport till hösten 2004. Planeringsrapporten finns bara tryckt på engelska. Med hänvisning till villkor 3 menar säkerhetsgruppen att den behöver över sättas till svenska.

Kommunens uppfattning i frågan och om behovet av utredning:

En säkerhetsanalys är en tekniskt vetenskapligt komplicerad aktivitet. Samtidigt vilar den på grundläggande förutsättningar och antaganden som inte kan reserveras för experter. En genomgång av SKB:s rapport visar på många punkter som är intressanta för säkerhetsgruppens fortsatta arbete, till exempel kopplingen säkerhetsanalys – platsundersökning, SKB:s val av scenarier, buffertens funktion i sprickfattigt berg och kopparkapselns integritet.

Säkerhetsgruppen har som ett av sina mål att åstadkomma genomlysning av olika frågor inför beslutsfattare och allmänhet. Erfarenheter från tidigare visar att detta är möjligt trots (tack vare?) att säkerhetsgruppen består av lekmän på området. Centrala rapporter som SKB TR-03-08 måste dock finnas i svensk version om dessa ambitioner ska kunna förverkligas.

SKB:s svar:

De rapporter och underlag som SKB vill åberopa i ansökningarna för inkapslingsanläggningen och slutförvaret ska vara skrivna på svenska. Samtidigt gäller att ett stort antal av de framför allt tekniska/vetenskapliga rapporter som SKB tar fram skrivs på engelska. Huvudanledningen till detta är att myndigheterna önskar att rapporter/utredningar ska skrivas på engelska för att möjliggöra en bred internationell granskning.

Således kommer SKB även fortsättningsvis att ta fram rapporter på såväl svenska som engelska. Några rapporter kommer att finnas tillgängliga på båda språken.

Vad avser kommande ansökningar är SKB:s inriktning att:

- Samtliga centrala dokument, till exempel säkerhetsanalysen SR-Can, kommer att finnas tillgängliga på svenska.

- Viktiga underlagsrapporter som är skrivna på engelska kommer att förses med en mycket fullig sammanfattning på svenska.
- Övriga rapporter och underlag som är skrivna på engelska kommer att förses med åtminstone en sammanfattning på svenska.

Den rapport kommunen nämner i sin fråga (TR-03-08) kommer att översättas till svenska.

Diskussion:

Den efterföljande diskussionen behandlade huvudsakligen hur de scenarier som ska belysas i säkerhetsanalysen ska definieras. Enligt kommunens villkor 4 måste SKB fördjupa sin dialog med medborgarna även om säkerhetsanalysen, som därför inte får reserveras för experterna. Kommunen framhöll att detta är viktigt för valet av scenarier som vilar på förutsättningar och antaganden som inte bara har teknisk-naturvetenskaplig utan även etisk och värdemässig grund. Det är viktigt att allmänheten, kommunen med flera får svar på sina frågor angående konsekvenserna om olika händelser eller kombinationer av händelser skulle inträffa.

SKB poängterade att de scenarier som ligger till grund för bedömning av den långsiktiga säkerheten ska vara framtagna på ett systematiskt sätt och vila på en solid vetenskaplig grund. Omfattande internationellt arbete, där SKB deltar, bedrivs för att belysa relevanta scenarier på ett systematiskt sätt.

För att rollfördelningen i beslutsprocessen ska vara tydlig är det väsentligt att SKB ensamt tar det fulla ansvaret för säkerhetsanalysen, inklusive för valet av scenarier. De frågor som allmänheten, kommuner och andra aktörer ställer kommer att besvaras av SKB, antingen direkt genom säkerhetsanalysens resultat eller på annat lämpligt sätt. SKB är som tidigare berett att förklara för allmänheten hur säkerhetsanalysen används i bedömningen av den långsiktiga säkerheten och hur analysen är upplagd i detalj.

3.2 Utökade samrådsformen. Hur ämnar SKB skapa insyn i det utökade samrådet?

Kommunens fråga till SKB

Frågeställning:

SKB har nu initierat utökad samråd för ett slutförvarssystem (inkapslingsanläggning, transportsystem och slutförvar) i Oskarshamn. Samrådsmöten hålls med allmänheten, kommunens arbetsgrupper, lokala organisationer (till exempel miljöorganisationer), nationella organisationer, SKI och SSI, Boverket och Naturvårdsverket, andra länder och givetvis även i MKB-Forum. Vid samråden framkommer sannolikt synpunkter från en mängd olika perspektiv vilket ger upphov till en rik dokumentation hos SKB, som i samband med ansökan ska visa hur samråd har hållits och hur synpunkterna har tagits tillvara.

Denna process är svår att överblicka för någon annan än SKB samtidigt som det säkert skulle var fruktbart för andra parter att ha insyn varandras samråd. Vad ämnar SKB göra för att öka transparensen i det utökade samrådet?

Kommunens uppfattning i frågan och om behovet av utredning:

Olika parter i SKB:s samrådsprocess har skilda kunskaper, intressen och värderingar, som alla behöver tas till vara inför ansökan. Vi utgår från att det är SKB:s ambition att så ska ske genom de samråd som nu har påbörjats. Vi menar att ett rikt och kreativt samråd ställer krav på koppling och utbyte mellan olika samrådsgrupper. Enligt vår uppfattning åstadkoms detta dels genom en öppen inbjudan till huvudaktörerna att delta i samtliga samråd, nya mötesformer och ökad återkoppling genom en god

dokumentation men även genom muntliga rapporteringar om vad som kommer fram i de olika samråden.

Vi menar att mer korsbefruktning mellan samråden förstärker SKB:s MKB. För parternas del skulle ökad insyn i varandras samråd öka insikterna om olika frågeställningar, och för kommunens del ökar det förutsättningarna för att vi får fram det goda beslutsunderlag som LKO arbetet syftar till.

SKB:s svar:

SKB:s målsättning för samråden är att alla som vill engagera sig ska ges tillfälle till detta. Ambitionen är att samråden ska resultera i en genomarbetad och väl förankrad miljökonsekvensbeskrivning.

För att åstadkomma detta vill SKB få synpunkter från bland annat allmänhet, lokala och nationella organisationer, kommuner och statliga myndigheter. Vi ser samtliga dessa som huvudaktörer i samrådsprocessen. Vidare ser vi att dessa aktörer har olika bakgrund och vill driva olika frågor. Vi har därför valt att ha separata möten för de olika aktörerna för att de ska få möjlighet att få "sina" frågor väl genomlysta.

Vi kommer att ha ett flertal samrådsmöten som vänder sig till allmänheten i Oskarshamns kommun respektive Östhammars kommun. Dessa möten är naturligtvis öppna för alla aktörer. Vidare kommer kommunen, SKI, SSI och länsstyrelsen fortsättningsvis att få en riktad inbjudan till samtliga samrådsmöten som berör arbetet i Oskarshamn, oavsett vem eller vilka mötet i första hand är ämnat för.

För att skapa insyn i samrådsprocessen kommer vi vid samtliga samrådsmöten att informera om genomförda och planerade samrådsmöten samt de huvudsakliga synpunkter som framkommit. Vidare kommer anteckningar från samtliga samrådsmöten att finnas tillgängliga hos SKB och på internet. SKB planerar att en gång per år sammanställa och redovisa det gångna årets alla MKB-samråd i en särskild rapport.

Diskussion och beslut:

Vid mötet framfördes att det är svårt för andra aktörer än SKB att skapa sig en överblick över vad som diskuteras vid olika samrådsmöten. Det beslutades att kommunen, SKI, SSI och länsstyrelsen fortsättningsvis kommer att få en riktad inbjudan till samtliga samrådsmöten som berör arbetet i Oskarshamn, oavsett vem eller vilka mötet i första hand är ämnat för.

3.3 MKB-forums möten. Kommer alla att vara öppna?

MKB-forums gemensamma inställning är att det är viktigt att åtminstone några möten är öppna för allmänheten för att på så sätt öka insynen i det arbete som bedrivs inom MKB-forum. Förslag till teman för kommande möten, inklusive förslag till vilka möten som ska vara öppna för allmänheten, kommer att utarbetas av en arbetsgrupp.

3.4 Samrådsredogörelserna från tidigare möte i MKB-forum. När redovisas de?

Det utökade samrådet inleddes under 2003 och omfattade bland annat tre möten med MKB-forum. De frågor som framkommit vid dessa möten kommer att sammanställas. Fortsättningsvis kommer protokollen att åtföljas av en sådan sammanställning.

3.5 Kommunens skrivelse med begäran om hastighetsbegränsning vid Kråkelundsvägens anslutning till kustvägen. Hur långt har handläggningen av skrivelsen kommit?

Ulif Färnhök, länsstyrelsen i Kalmar län, kunde upplysa om att länsstyrelsen tog beslut den 2:a december om att begränsa hastigheten till 50 km/h.

3.6 Redovisning av resultatet från SSI:s arbete med de allmänna råden, återkoppling från fokusgrupperna mm efterfrågas.

SSI har nyligen tagit fram rapporten "Med fokus på SSI:s risk- och strålskyddskriterier" som baseras på diskussioner i fokusgrupper i Östhammars och Oskarshamns kommuner. Rapporten innehåller bland annat de frågor och synpunkter som utkristalliserades i fokusgruppsdiskussionerna i de kommuner som deltar i platsundersökningarna. Rapporten ska utgöra ett underlag i myndigheternas arbete med att ta fram allmänna råd kopplade till föreskrifterna (SSI FS 1998:1). En expertgrupp inom myndigheten kommer att besvara och kommentera frågorna. Expertgruppens rapport kommer under första delen av 2004. Arbetet med de allmänna råden har fördröjts på grund av begränsningar i personella och ekonomiska resurser. Ett utkast till de allmänna råden kommer att presenteras under våren 2004, för ytterligare diskussioner med de berörda kommunerna, SKB, SKI med flera. De allmänna råden är förhoppningsvis klara till sommaren 2004.

3.7 Transporter på kustvägen

Misterhultsgruppen har bland annat arbetat med att definiera de frågor som är viktigast att belysa i MKB:n och som är viktigast för lokalprogrammet. Viktiga MKB-frågor behandlar bland annat trafik- och säkerhetsfrågor, buller, störningar och hantering av bergmassor i samband med utbyggnad av slutförvaret samt anläggningens utförande och placering i området. I arbetet med lokala miljöfrågor önskar kommunen en samlad redovisning av transporter på kustvägen. Redovisningen kan utgå från tidigare genomförda utredningar.

3.8 Hur skapas en öppenhet i samrådsprocessen? Är det möjligt att låta oberoende/opartiska aktörer agera ordförande samt upprätta och justera protokollen?

Länsstyrelsen informerade om att det är länsstyrelsen som är ordförande för MKB-forum och SKB som upprättar protokollet. Protokollet justeras av länsstyrelsen, Oskarshamns kommun, SKI, SSI och SKB.

SKB förklarade att vad gäller övriga samrådsmöten så är miljöbalken väldigt tydlig. Det är verksamhetsutövaren (i detta fall SKB) som ansvarar för att kalla till samråd och upprätta samrådsredogörelse. Anteckningar från samtliga möten kommer att finnas tillgängliga bland annat på SKB:s hemsida på internet.

3.9 Enligt lokala tidningar har allmänheten endast 2 veckor på sig att lämna kommentarer på de förslag till utredningar som SKB redovisar i sin "omfattnings- och avgränsningsrapport". Är detta korrekt?

SKB påpekade att det inte är korrekt. Det är naturligtvis möjligt att inkomma med frågor och synpunkter till SKB när som helst. De frågor som framkom inför, under och upp till två veckor efter samrådsmötet kommer däremot att redovisas i anteckningarna från mötet. Frågor som inkommer senare kommer att tas upp vid nästa möte.

De två veckor som nämndes i media är alltså den tiden som SKB vill hålla samrådsmötet öppet för att få in senare inkomna synpunkter i anteckningarna från mötet.

3.10 Det är bra att detta möte med MKB-forum är öppet för allmänheten. Kommer det även fortsättningsvis att arrangeras öppna möten? Är det möjligt att inkomma med skriftliga frågor inför mötena?

Oskarshamns kommun framförde att det är viktigt att åtminstone några möten är öppna för allmänheten för att på så sätt öka insynen i det arbete som bedrivs inom

MKB-forum. Förslag till teman för kommande möten inklusive förslag till vilka möten som ska vara öppna för allmänheten kommer att utarbetas av en arbetsgrupp.

Skriftliga frågor lämnas till Kaj Nilsson, Oskarshamns kommun, som vidarebefordrar dem till MKB-forum.

3.11 Hur påverkar Oskarshamns kommuns intensiva engagemang SKB:s arbete?

SKB ser positivt på att Oskarshamns kommun arbetar aktivt med kärnavfallsfrågan och framför frågor och synpunkter.

Möte med statliga myndigheter och verk

Utdrag ur mötesanteckningar

Dag	Onsdagen den 17 december 2003
Tid	Klockan 9.00–12
Plats	SKB, Brahegatan 47, plan 8
Närvarande	
Naturvårdsverket	<i>Inger Brinkman Stina Lundberg</i>
Boverket	<i>Bengt Larsén</i>
Kammarkollegiet	<i>Torgny Norberg</i>
SSI	<i>Tomas Löfgren</i>
SGU	<i>Lena Maxe, del av tid</i>
SKB	<i>Saida Laârouchi Engström, Lars Birgersson, Roland Johansson, Sofie Tunbrant</i>

Detta är en sammanställning av frågor och synpunkter som dels togs upp på själva mötet och dels inkom skriftligt inom sex veckor efter mötet.

1. Inkapslingsanläggningen

Inga frågor eller synpunkter framfördes som enbart handlade om inkapslingsanläggningen.

2. Slutförvaret för använt kärnbränsle

2.1 Hur stort är undersökningsområdet vad gäller grundvattenförändringar?

Kandidatområdena för platsundersökningar är betydligt större (5 till 10 gånger) än vad som erfordras för ett djupförvar. Undersökningsområdena för grundvattenförändringar är i sin tur avsevärt större än kandidatområdena. De stora undersökningsområdena gör det möjligt att jämföra de naturliga årsvariationerna inom kandidatområdet med de naturliga årsvariationerna utanför kandidatområdet.

3. Gemensamt

3.1 Enligt miljöbalken och förarbeten till balken ska alternativredovisningen vara så ingående att alternativet ska kunna väljas. Hur kommer alternativa metoder att redovisas?

Ansökningarna kommer att gälla slutförvaring enligt KBS-3-metoden på en av de platser där platsundersökningar pågår. Den andra platsen kommer att utgöra alternativet i enlighet med miljöbalkens kvar och kommer så långt som möjligt att redovisas för att möjliggöra en jämförelse. De alternativa metoder som studerats och förutsättningar för dessa kommer att redovisas inom ramen för underlaget om alternativredovisningen, som biläggs ansökan.

Regeringen har vid flera tillfällen, bland annat i samband med regeringsbeslutet avseende FUD-K i november 2001, uttalat att ansökningarna om att uppföra ett slut-

förvar för använt kärnbränsle och kärnavfall bland annat bör innehålla material som visar att platsundersökningar har bedrivits på minst två platser och skälet för valen av dessa platser.

3.2 Har länsstyrelserna angivit några villkor avseende alternativredovisningen i besluten om betydande miljöpåverkan?

Både länsstyrelsen i Kalmar län och Uppsala län har kommenterat alternativredovisningen i sina beslut om betydande miljöpåverkan avseende djupförvaret. Länsstyrelserna framför att:

Utöver en redovisning och bedömning av realistiska alternativa metoder för slutligt omhändertagande av det använda kärnbränslet som ett avfall, inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen, har länsstyrelsen inte funnit att det föreligger skäl att ställa krav på en särskild redovisning av "andra jämförbara sätt att nå samma syfte", enligt 6 kap. 7 § andra stycket miljöbalken, när alternativa utformningar redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Som motiv till denna bedömning ser länsstyrelserna att möjligheten att nyttiggöra det använda kärnbränslet, som en resurs för produktion av elkraft, inte är realistisk med hänsyn till den svenska inställningen och lagstiftningen med avseende på kärnteknisk verksamhet. Ett sådant förfarande skulle förutsätta upparbetning och eventuellt även nya kärntekniska anläggningar.

3.3 SSI upprepar tidigare framförda synpunkter rörande alternativredovisning (se SSI:s yttrande över FUD-01). SSI betonar att alternativredovisning behövs för att verifiera huvudalternativet och att alternativ inte avser varianter inom KBS-3, utan ett helt annat koncept där tyngden i säkerheten är fördelad på ett annat sätt än för KBS-3. Enligt SSI:s bedömning skulle en säkerhetsbedömning över alternativet med djupa borrhål kunna motsvara alternativet på alternativredovisning.

SKB har uppfattat SSI:s önskemål om en säkerhetsbedömning avseende alternativet djupa borrhål. SKB har för avsikt att diskutera med SSI om vad som i så fall bör göras utöver de bedömningar om djupa borrhål som redovisades år 2000 i rapporten, SKB R-00-28 "Förvarsalternativet djupa borrhål. Innehåll och omfattning av FUD-program som krävs för jämförelse med KBS-3-metoden".

3.4 SSI befarar att de "breda diskussioner" rörande alternativa strategier och metoder som SKB avser föra i samråden, kommer att leda till diskussioner kring alternativ som SKB redan översiktligt redogjort för och som regeringen och myndigheterna i dagsläget bedömt vara orealistiska. SSI anser att SKB utöver de kommunvisa diskussioner som bolaget genomför bör överväga ett för samrådsparterna gemensamt samråd kring alternativfrågan, kanske i form av några seminarier över tid. En naturlig slutpunkt för ett sådant samråd skulle kunna vara en redovisning av de preliminära slutsatser SKB och andra parter dragit av säkerhetsbedömningen för djupa borrhål.

Om intresse finns så är SKB naturligtvis beredd att arrangera seminarier i specifika frågeställningar, till exempel vad gäller alternativfrågan.

Alternativfrågan kommer att diskuteras vid ett flertal tillfällen under första halvåret 2004. Den 21 april anordnar Oskarshamns och Östhammars kommuner ett seminarium med fokus på alternativfrågan. SKB kommer att samråda med nationella och lokala natur- och miljöorganisationer om "omfattnings- och avgränsningsrapporten" i april/maj. Mötena kommer att äga rum den 4 maj (nationella), den 22 april (Oskars-

hamn) respektive den 13 maj (Östhammar). Alternativfrågan är en av de frågor som kommer att diskuteras vid dessa möten.

3.5 Boverket menar att det är viktigt att frågan om metodval är så väl utvecklad, redan i ansökan om tillstånd för inkapslingsanläggningen, att denna kan ligga till grund för slutförvarsprövningen.

SKB instämmer i att ansökan för inkapslingsanläggningen ska innehålla vad som behövs för att pröva själva metodvalet, men inte slutförvaret. Det prövas efter en särskild ansökan avseende vald plats.

3.6 SSI:s uppfattning är att det först är i samband med ansökan om och i MKB-underlag till slutförvaret som det också är möjligt att slutligt bedöma och yttra sig över ansökan om inkapslingsanläggningen.

SKB instämmer i detta. Enligt SKB:s tidplan kommer ansökan för inkapslingsanläggningen att lämnas in i mitten av 2006. Ansökan för slutförvaret lämnas in i slutet av 2008. Beslut avseende inkapslingsanläggningen förväntas vara klart cirka 6-12 månader efter att ansökan för slutförvaret lämnats in. Under den tiden finns allt beslutsunderlag, både för inkapslingsanläggningen och för slutförvaret, tillgängligt. Beslutet avseende slutförvaret förväntas under 2010.

3.7 SSI upprepar också, i enlighet med vad som tidigare framförts under PLU-samråden, att den av SKB föreslagna tidplanen för granskning av inkapslingsanläggningen är för snäv och sannolikt inte genomförbar.

SKB bedömer att tidsplanen för granskning av ansökan för inkapslingsanläggningen borde vara tillräcklig eftersom den innebär att granskningen kan pågå i drygt 3 år innan SKB förväntar sig ett beslut.

3.8 SSI påpekar att miljöbalkens regler om vad som ska ingå i en MKB respektive i en ansökan i hög grad medför överlappande krav på redovisning. SSI anser att SKB bör eftersträva att så mycket som möjligt av underlaget till ansökan tas fram i MKB-samrådet.

Det är SKB:s avsikt att så mycket som möjligt av MKB-dokumentet, som ingår i ansökan, tas fram i samrådet.

3.9 Inkapslingsanläggningen är inte en separat fråga. Hur "går ansökningarna ihop"?

Den systemanalys som ingår i underlaget för ansökan för inkapslingsanläggningen omfattar hela systemet, det vill säga inkapslingsanläggning, slutförvar och transporter däremellan. Beslutet om inkapslingsanläggningen förväntas inte tas förrän ansökan för slutförvaret lämnats in och berörda har tagit del av innehållet.

3.10 Hur får allmänheten utanför aktuella kommuner kännedom om projekten och möjlighet att delta?

SKB bedriver sedan förstudietiden studiebesök för allmänheten vid befintliga anläggningar både i Oskarshamn och i Forsmark. I respektive kommun bedrivs informations- och mötesverksamhet lokalt, både för allmänhet generellt och för grupper. För boende utanför Oskarshamns och Östhammars kommuner finns det information på SKB:s hemsida och möjligheter att ta kontakt, skicka frågor och synpunkter via e-post.

3.11 Vad händer om båda kommunerna säger nej?

Det beror på varför kommunerna säger nej. Handlar det om återstående frågor som kräver svar så ska dessa tas om hand. I annat fall kommer lokaliseringsprocessen att börja om.

3.12 Hur kommer arbetsmiljöfrågor in?

Frågor kring arbetsmiljö och till exempel strålskydd hanteras inte i tillståndsansökningarna enligt kärntekniklagen eller miljöbalken, utan i ansökan för driftsättning och bygglov.

3.13 Hur beaktas SKB:s intresseområden i kommunernas planarbete?

SKI ska, efter samråd med Boverket, andra berörda centrala förvaltningsmyndigheter och berörda länsstyrelser, lämna uppgifter till länsstyrelserna om områden som SKI bedömer vara av riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. SKB har lämnat förslag till SKI avseende vilka områden i Oskarshamn respektive Östhammar som bör utgöra riksintresse. SKI kommer att arbeta fram ett förslag på beslut som skickas ut på remiss under våren 2004.

3.14 Det är bra att tidigt förankra detaljplanen i samhällsplaneringen.

Sannolikt kommer respektive kommun att ta fram förslag till detaljplan men väntar med beslut till efter regeringsbeslut över tillståndsansökan. Tillståndsansökan för inkapslingsanläggningen kommer att vara så detaljerad att den även kan användas till ansökan för bygglov.

3.15 Boverket noterar att SKB i ”omfattnings- och avgränsningsrapporten” främst utvecklar frågan om att tillstånd krävs enligt miljöbalken och kärntekniklagen och att mindre nämns om bygglov, byggnamälan och tillämpningen av byggnadsverkslagen. Boverket påpekar att delar av anläggningen också kan behöva regleras genom detaljplanering och att en MKB enligt PBL då kan behöva upprättas (5 kap. 18 § PBL). Underlag för detaljplanens MKB bör i så fall så långt som möjligt samordnas med MKB enligt miljöbalken, menar Boverket.

SKB är medveten om kraven enligt PBL beträffande de tilltänkta anläggningarna och instämmer med Boverket. ”Omfattnings- och avgränsningsrapporterna” handlar dock om MKB enligt miljöbalken.

3.16 Boverket anger att SKI under 2004 kommer att ta fram förslag och avgränsningar till områden enligt 3 kap. 8 § MB (riksintresse) för slutförvar av kärnavfall. SKI:s beslut ska sedan arbetas in i de kommunala översiktsplanerna, enligt Boverket. Boverket menar att SKB bör ta fram underlag för SKI:s och berörda kommuners arbete, om ytterligare material behövs.

SKB har lämnat synpunkter till SKI på avgränsning av områden för riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall, se SKB-rapport P-03-01. Om SKI efterfrågar ytterligare material så kommer SKB att ta fram detta.

3.17 Hur blir balansen mellan kortsiktiga och långsiktiga miljökonsekvenser i MKB-dokumentet?

Miljöeffekter och -konsekvenser ska tydligt redovisas både för byggskedet, driftskedet och efter förslutning. De förväntade effekterna är främst av icke kärnteknisk natur, trots att det gäller kärntekniska anläggningar. Det är viktigt att detta framgår i dokumentationen.

3.18 Var går gränsen för vad som ska omfattas av MKB:n?

Den geografiska gränsen för vad en utredning om effekter ska omfatta är beroende av vilken verksamhet som ska utredas. Ett exempel är hantering av bergmassor. Om bergmassorna avyttras, hur långt geografiskt ska påverkan, effekter och konsekvenser redovisas? Till kommungränsen, till nationsgränsen, eller till....?

Den geografiska gränsen beror även av typ av påverkan. Till exempel medför buller en lokal påverkan, medan utsläpp till luft och vatten kan ge en påverkan inom ett större område.

Enligt förslag från flera remissinstanser till miljöbalkskommittén bör gränsen dras där gränsen går för vad som är möjligt att påverka inom ett projekt. Exakt var MKB-gränsen ska dras för de olika verksamheterna kommer att diskuteras i samråden.

3.19 SSI anser att det är viktigt att SKB så tidigt som möjligt redovisar vilka frågor man anser ligger utanför MKB-samrådet. För sådana frågor bör SKB överväga alternativa former för kommunernas deltagande.

Detta är SKB:s avsikt.

3.20 SSI anser att det bör tydliggöras att version 1 av SKB:s ”avgränsningsrapport” inte sätter en definitiv gräns för vad som ska utredas inom ramen för MKB-processen.

SKB instämmer i detta och kommer att förtydliga skrivningarna i version 1.

3.21 Boverket vill genom sitt yttrande inte utesluta att andra frågeställningar kan aktualiseras i det fortsatta arbetet med samråd och miljöbedömning.

SKB instämmer. De slutliga versionerna av ”omfattnings- och avgränsningsrapporterna” blir utgångspunkt för SKB:s arbete med utredningar och MKB-dokumentet, men såväl struktur som innehåll i MKB-dokumentet kommer att detaljeras och justeras löpande med hänsyn till vad som kommer fram i samråden samt vid projektering, undersökningar och utredningar för planerade anläggningar.

3.22 I säkerhetsanalysen ska enligt SSI följande ingå: de prognos- och beräkningsmetoder som använts, de antaganden som gjorts, samt vilket underlag och vilka informationskällor som använts. Eventuella brister och osäkerheter i metoder och underlag ska också redovisas.

SKB instämmer.

3.23 SKB anger att andra anläggningar – exempelvis nya vägar – kan tillkomma, som konsekvens av att slutförvaret och inkapslingsanläggningen etableras. Enligt Boverkets uppfattning bör tillkommande anläggningar som redan kan förutses för att verksamheten ska kunna bedrivas anges och konsekvensbedömas redan från början, för att konsekvenserna av anläggningen ska kunna bedömas samlat.

SKB instämmer med detta vad gäller underlagen till miljökonsekvensbeskrivningarna för inkapslingsanläggningen och slutförvaret.

3.24 Boverket skriver också att "beträffande markanvändning på lång sikt och säkerheten mot intrång m m är det viktigt att detta utreds och att markanvändningen får en reglering som också bidrar till att svara upp mot den önskade säkerheten".

SKB instämmer.

3.25 SKI skriver att i kapitel 4 (i "omfattnings- och avgränsningsrapporten") redovisas innehållet i MKB-dokumentets bilagor. Utgående från beskrivningarna av utredningarna som de redovisas i kapitel 4 är det svårt att identifiera hur viktiga frågor och aspekter som lyfts fram kommer att redovisas i MKB-dokumentet. Genom att förtydliga kopplingen mellan MKB-dokumentets bilagor och själva MKB-dokumentet blir det lättare att spåra hur viktiga frågor och aspekter som presenteras i bilagorna och i "avgränsningsrapporternas" kap 4 redovisas i MKB-dokumentet.

Kopplingen mellan MKB-dokumentets bilagor och själva MKB-dokumentet kommer att förtydligas i version 1.

3.26 SKI anser att det kan vara till hjälp om SKB identifierar huvudsakliga målgrupper för MKB-dokumentets underlagsrapporter, som presenteras på s. 21– 22 (i "omfattnings- och avgränsningsrapporten") i respektive rapport. Mottagarna kan då bilda sig en uppfattning om hur omfattande deras medverkan framöver kan förväntas bli.

SKB önskar att alla samrådsparter ska känna att de har möjlighet att lämna synpunkter på MKB-dokumentets samtliga underlag. I version 1 kommer vi dock att antyda huvudsakliga målgrupper för MKB-dokumentets olika underlag.

3.27 SGU skriver att det finns faktorer som talar för att MKB:n delas upp i en del som behandlar effekterna på miljön under bygg- och drifttid, förslutning och återställande och en annan del som behandlar de möjliga långsiktiga effekterna. Skälen till detta är de stora skillnader som finns i erfarenhet, effekter och tidsperspektiv mellan de olika verksamheterna: För den förstnämnda typen av verksamheter finns en stor mängd tidigare erfarenheter, effekterna är relativt lätta att förutse och dessutom relativt begränsade i tiden. SGU menar också att SKB noga måste ange osäkerheter i beräkningarna när det gäller slutförvarets långsiktiga funktion.

MKB-dokumentet kommer att redovisa både kort- och långsiktiga effekter på miljön, dock i olika kapitel. Separata underlag kommer att tas fram.

3.28 SGU noterar att beskrivningen av nuvarande förhållanden och bakgrundsvärden kan bli föråldrad, eftersom processen fram till ett beslut om tillstånd är lång. SKB måste därför ha en beredskap att fortlöpande komplettera uppgifter, exempelvis avseende brunnsinventeringar.

SKB kommer att lämna de kompletteringar som granskarna efterfrågar.

3.29 SGU nämner SKB:s rapport R-01-03 som behandlar grundvattnets regionala strömningsmönster och framför allt att den hydrogeologiska modelleringen även fortsättningsvis bör sättas in i ett större regionalt perspektiv, både i Oskarshamn och i Forsmark. Grundvattensänkringar som beror på läckage till berggrum liksom även andra grundvattenuttag bör inkluderas.

SKB instämmer.

3.30 Vilket språk ska underlaget vara skrivet på? Många utredningar är på engelska, måste de översättas till svenska?

Praxis är att alla dokument som lämnas in till miljödomstolen ska vara på svenska. Frågan om vilket språk underlagsrapporter ska finnas på måste avgöras från fall till fall, beroende på vem som ska granska och vem som efterfrågar rapporterna. SKB kommer att sörja för en löpande förankring av centrala resultat från utredningarna hos beslutsfattare och berörd allmänhet i kommunerna, oavsett vilket språk underlagsrapporterna är skrivna på.

Om du vill läsa mer

Nedan anges några broschyrer och rapporter från SKB, som anknyter till de pågående samråden och platsundersökningarna. Samtliga finns tillgängliga på www.skb.se eller kan erhållas efter förfrågan.

Underlag inför tidigt samråd

Inför de tidiga samråden för inkapslingsanläggning respektive slutförvar togs broschyrer fram där planerade verksamheters lokalisering, omfattning och utformning samt förutsedda miljöpåverkan beskrivs.

Broschyerna heter *Inkapslingsanläggning vid Simpevarp?*, *Inkapslingsanläggning vid Forsmark?*, *Djupförvar vid Simpevarp?* respektive *Djupförvar vid Forsmark?*.

Underlag inför utökat samråd

SKB har tagit fram preliminära versioner av – *Omfattning, avgränsningar och utredningar för miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle* – för Oskarshamn och Forsmark. Rapporterna innehåller SKB:s förslag på vad MKB-arbetet ska omfatta och hur det kan avgränsas.

Årsrapporterna för Oskarshamn och Forsmark

Platsundersökningar bedrivs i Oskarshamn och i Forsmark. Respektive plats har sina egna årsrapporter där det gångna årets verksamhet beskrivs.

Andra rapporter

I rapporten *Djupförvar och inkapslingsanläggning för använt kärnbränsle – samråd och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken och kärntekniklagen* beskrivs bland annat hur samråden kan genomföras och vilka som medverkar. SKB rapport R-02-39.

Benämningarna "slutförvar" och "djupförvar" används båda för anläggningen för slutförvaring av använt kärnbränsle. Benämningen "slutförvar" är dock den enda som förekommer i lagtext och myndigheternas föreskrifter.

Fotografer:

Omslag - *Alf Sevastik, Curt-Robert Lindqvist, Dan Coleman*

Curt-Robert Lindqvist, sid 3, 7, 14 och 15

Lasse Modin, sid 11

SKB arkiv

Illustrationer

Anette Jacobsson, sid 9, 10 och 12

Svensk Kärnbränslehantering AB

Box 5864 102 40 Stockholm

Telefon 08-459 84 00

Fax 08-661 57 19

www.skb.se Info@skb.se